

REPUBLIKA SLOVENIJA
KABINET PREDSEDNIKA VLADE

Magnetogram ni lektoriran!

MAGNETOGRAM

POGOVORA PREDSEDNIKA VLADE RS IN PREDSEDNIKA EVROPSKEGA SVETA JANEZA JANŠE ZA ODDAJO »ODMEVI« NA TV SLOVENIJA

Ljubljana, 13. junij 2008

TOMAŽ BRATOŽ: Irci so na referendumu že drugič v sedmih letih zavrnili Evropsko reformno pogodbo in tako vnovič razočarali preostalih 26 držav Evropske unije. Čeprav Unija spoštuje demokratično odločitev - irskih volivcev zoper Lizbonsko pogodbo se jih je izreklo 53,4 odstotka - bo zavrnitev glavna in najbolj vroča tema vrhunškega zasedanja predsednikov vlad prihodnji teden, zadnjega med slovenskim predsedovanjem. Evropa je namreč znova postavljena pred temeljno vprašanje, kakšen naj bo model učinkovitega vodenja tako velike skupnosti.

HELENA MILINKOVIČ: Irska zavrnitev Lizbonske pogodbe je sprožila obžalovanje skorajda vseh 27 članic Unije. Zdaj te skupaj s Komisijo pričakujejo pojasnila irske vlade.

PREDSEDNIK EVROPSKE KOMISIJE JOSE MANUEL BARROSO: Osemnajst držav članic je pogodbo potrdilo, ena - Irska, je glasovala proti. Zdaj moramo s postopkom nadaljevati, voditelji pa se morajo sestati, da najdejo skupen dogovor na to težavo, kajti tu gre za skupno odgovornost.

PREDSEDNIK VLADE BRIAN COWEN: Gospod Michael Martin bo v ponedeljek sodeloval na Svetu za splošne in zunanje zadeve, jaz pa bom s svojimi kolegi sodeloval na vrhu Evropskega sveta v četrtek in petek.

HELENA MILINKOVIČ: Irska vlada bo sedemindvajseterici težko razložila, zakaj je glasovanje o Lizbonski pogodbi dejansko pomenilo glasovanje o zaupnici vladi.

GARRY ADAMS: Ko se bomo jutri zbudili, bomo še vedno v srcu Evrope, tako kot včeraj. Gre za to, kakšno Evropo hočemo in ljudje iz tega dela Irske so jasno povedali, da hočejo socialno Evropsko unijo.

HELENA MILINKOVIČ: Nasprotniki referendumu so volivce vabili predvsem z argumenti, da jim Unija vsiljuje svoje zakone, da bo Irska izgubila vojaško nevtralnost, da bo splav uzakonjen. Vladi je skratka v štirih tednih kampanje spodletelo razložiti vsebino Lizbonske pogodbe.

PREBIVALEC IRSKE1: Vlada ni pojasnila, kaj namerava in morda sem jo želel s svojim glasom kaznovati.

PREBIVALEC IRSKE2: Mislim, da sta davčna in zunanja politika dobri. Vem, da bomo zaradi glasu proti hitreje izgubili svojega komisarja. Zelo sem razočaran.

HELENA MILINKOVIČ: Kaj so dejansko zavrnili Irci? Lizbonska pogodba, ki je bila plod mukotrpnih večletnih pogajanj sedemindvajseterice in bi nadomestila pogodbo iz Nice, naj bi začela veljati leta 2009 in bi jo morale ratificirati vseh 27 članic. Z Lizbonsko pogodbo bi Unija dobila predsednika Evropskega sveta z dveinpolletnim mandatom, po letu 2014 bi se zmanjšalo število komisarjev, ki jih je zdaj 27. Nacionalni

parlamenti in Evropski parlament bi dobili večjo vlogo pri odločanju, tako tudi državljani - za sprejetje neke odločitve bi se moralo izreči 55 odstotkov držav članic, ki hkrati predstavljajo najmanj 65 odstotkov prebivalstva Unije. Tudi odprava veta bi omogočala lažje odločanje o evropskih zadevah. Pogodba prvič omogoča tudi izstop iz Unije. Pogajanja o novi pogodbi se ne zdijo več mogoča, zato številne države pozivajo k nadaljnjim ratifikacijam.

ZVEZNA KANCLERKA ANGELA MERKEL: Brez te pogodbe ne moremo v Unijo sprejeti Hrvaške. Zato že ves čas govorim, da so že napisana določila dobra za državljane Evropske unije. Na tej točki ne morete reči nič drugega.

HELENA MILINKOVIČ: Velika Britanija je že napovedala, da bo prihodnji teden glasovala o sprejetju Lizbonske pogodbe, le češki predsednik Vaclav Klaus je dejal, da je pogodba mrtva.

TOMAŽ BRATOŽ: Dober večer, gospod premier.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Dober večer.

TOMAŽ BRATOŽ: Ste razočarani, ker se je irski ne zgodil prav med slovenskim predsedovanjem? Prinaša to nekak grenak priokus ob izteku tega sicer dobrega predsedovanja, kot ga ocenjuje večina?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Torej, razočaran sem. Bil bi pa razočaran tudi, če Slovenija ne bi predsedovala, ker ta zastoj ni dober za Evropo. Vprašanja ostajajo odprta, Lizbonska pogodba pa ponuja odgovore na ta vprašanja in zdaj bomo očitno potrebovali še nekaj časa, da pridemo do njih.

TOMAŽ BRATOŽ: Kot aktualni šef Evropskega sveta ste najbrž že govorili z irskim premierjem. Vam je Brian Cowen mogoče povedal, kje je njegova vlada naredila napako? Očitno, kaže tako, niso znali ljudem dovolj enostavno povedati, katere so prednosti tega zapletenega dokumenta, nasprotniki pa so seveda boljše razlagali slabosti. Se strinjate s to oceno?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ne, kajti razlogov je veliko in mnogi med njimi so notranjepolitični. Vedno, ko se o neki politični stvari - in pogodba je seveda političen tekst - odloča na referendumu, na ljudskem glasovanju, se tem odločitvam pridajo različni drugi razlogi. Jaz sem danes, pa tudi že včeraj, v teku referendumu zelo intenzivno spremljal dogajanja - tudi samo kampanjo prej, po službeni dolžnosti - bolj kot kakšno domačo in dejansko so ljudje navajali tisoč razlogov, zakaj bodo proti. Kampanja proti se je začela prej. Bila je zelo intenzivna. Pravzaprav se je veliko število evro-skeptikov iz celotne Evropske unije, koncentriralo na Irsko, ker so tam pač odločali na referendumu in so čutili, da lahko tam nek proces zaustavijo. To jim ni uspelo, proces ne bo zaustavljen, so pa povzročili zastoj.

TOMAŽ BRATOŽ: Naslednji četrtek, petek boste še zadnjič sklicali vrh šefov držav. Kakšne rešitve boste preigrali? Je to že kaj bolj znanega?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Pravzaprav sem ga že. Danes sem spremenil dnevni red Evropskega sveta in sicer v tistem delu, kjer bi se morali pogovarjati o implementaciji, o uresničevanju Lizbonske pogodbe potem, ko bi bila ratificirana - kot smo načrtovali - in bi 1. januarja naslednjega leta stopila v veljavo. Namesto tega bomo govorili o tem, kako čas tega zastoja čim bolj zmanjšati in - če se bo dalo - določiti tudi časovnico, v okviru katere bomo prišli do rešitve. Idej in predlogov je bilo že danes veliko, nima pa smisla o njih razpravljati, dokler ne naredimo temeljite analize oziroma dokler Irska sama ne naredi temeljite prve analize in dokler nas irski predsednik vlade Brian Cowen z njo v četrtek na tej večerji ne seznanijo. Govoril sem s številnimi drugimi kolegi - tudi s tistimi, ki vodijo vlade ali pa države, ki pogodbe še niso ratificirale - pravijo, da bodo proces nadaljevali, kar je v tem trenutku ključno in kar se tega tiče, je situacija drugačna, kot je bila leta 2005. Ne gre za tako veliko institucionalno krizo kot pred tremi leti in tudi

rešitve, ki so na voljo, so takšne, da bomo zanje verjetno potrebovali bistveno manj časa, kot pa za to, da smo prišli od ustavne pogodbe, ki je bila zavrnjena v Franciji in na Nizozemskem, do Lizbonske pogodbe.

TOMAŽ BRATOŽ: Se pravi zdaj, ko je Lizbonska pogodba padla, koliko to Unijo oddaljuje od siceršnjih vsakodnevnih težav, inflacija, recesija, ekološke zaveze? Je to nekakšna cokla, zavora?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Zagotovo to ni nekaj, kar bi dajalo več časa za ukvarjanje s temi perečimi problemi, vendar pa kar se tega tiče, zastoja ne bo. Že v četrtek bo Evropski svet kot osrednjo temo obravnaval problematiko drastičnega naraščanja cen hrane, nafte in surovin in vpliva tega naraščanja na evropsko gospodarstvo, pritiske na inflacijo, položaj evra. Ravno pred eno uro sem dobil strokovne podlage s strani Evropske komisije, kjer so tudi predlogi, kako se zoperstaviti tem negativnim trendom. To bo osrednja vsebinska tema. Ne glede na to, kaj se je zgodilo na Irskem, Evropska unija bo funkcionirala naprej in zagotavljala normalno življenje državljanom in državljanom.

TOMAŽ BRATOŽ: Kakšne pa bi, recimo, lahko bile posledice konkretno za nas, za Slovenijo? Vemo na primer, da bi z novo pogodbo pridobili še enega evropskega poslanca - po sedanji pogodbi iz Nice jih imamo sedem. Je tu še kaj, recimo kaj takšnega, kar se nanaša samo na Slovenijo?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, to je najbolj konkretna stvar. Se pravi, namesto sedem, osem poslancev v parlamentu je močno povečanje za državo. Vendar to ni ključno. Ključne so pridobitve, večino teh je bilo naštetih prej v prispevku, ki Evropo delajo bolj učinkovito, tudi bolj demokratično in bolj transparentno. Tisti, ki so na Irskem glasovali proti tej pogodbi, češ, da je nedemokratična, so zelo zgrešili cilj, kajti ta pogodba dela dejansko Evropsko unijo, funkcioniranje Evropske unije, evropskih institucij, bolj pregledno; daje večji poudarek na nacionalne parlamente - iz tega vidika tudi ni to grožnja nacionalni suverenosti posamičnih držav članic; predvsem pa dela Evropo kot celoto po tej širitvi.

Evropa je zdaj drugačna, ima 27 držav članic, zajema skoraj cel kontinent, je globalni dejavnik na nekaterih področjih, vodilni globalni dejavnik, največje gospodarstvo na svetu. Seveda, to potrebuje drugačen okvir, drugačna pravila igre za to, da bo Evropa to vlogo v korist svojih državljanov uspešno v globalnem svetu izvajala. Ravno tukaj je ključni izziv. Zaradi tega pritiska na Evropsko unijo kot globalnega dejavnika potrebujemo čim prej rešitve, ki bodo omogočile, da Evropa ta potencial, ki ga ima s tem, ko predstavlja 20% svetovnega gospodarstva, ko je evro svetovna, pravzaprav najmočnejša valuta, ko je potrebno doseči naslednje leto - in to je nujno - globalni dogovor o klimatskih spremembah... skratka, ni časa, ki bi ga lahko trošili v nedogled za to, da se dogovorimo, kako bomo funkcionirali. Do rešitve bo potrebno priti v nekaj mesecih.

TOMAŽ BRATOŽ: Zavrnitev Lizbonske pogodbe je še posebej slaba novica, kot smo tudi slišali, za Hrvaško in druge kandidatke za vstop v Unijo. Preden nadaljujeva, pogledjmo še prispevek iz Zagreba, kjer so optimistično napovedali članstvo že za leto 2010, za realno je veljalo v letu 2011, zdaj se tudi ta letnica oddaljuje.

DRAGO BALAŽIČ: Irski »ne« Lizbonskemu sporazumu je za Hrvaško seveda hladen tuš. Vlada je v posebnem sporočilu izrazila upanje, da bo Unija tudi tokrat našla izhod iz krize. Podobno meni tudi predsednik Mesič, ki pa je med obiskom v Atenah dejal, da je začuden nad takšnim rezultatom in pomanjkanjem solidarnosti, saj se je Irska prav s pomočjo Evropske unije v zadnjih desetletjih zelo razvila.

PREDSEDNIK STJEPAN MESIČ: Mislim, da bo Evropska unija našela možnost za nadaljnjo širitev, da to Hrvaške ne bo oviralo in bo Hrvaška lahko končala pogajanja ter vstopila v Evropsko unijo.

DRAGO BALAŽIČ: V vladi pričakujejo, da se bodo pristopna pogajanja nadaljevala v skladu z načrti in da bodo končana do konca mandata sedanje Evropske komisije.

ZLATKO MEHUN: Največ, kar lahko Hrvaška zdaj stori, je, da še naprej dosega merila za članstvo, s tem, da bo tudi Evropska unija izpolnila svojo obveznost do Hrvaške in poiskal ustrezne zakonske rešitve.

DRAGO BALAŽIČ: Toda v primeru Hrvaške ne gre samo za formalne ovire, pač pa bi na pogajanja in proces vključevanja lahko vplivalo tudi dejstvo, da bo Unija znova bolj usmerjena v iskanje institucionalnih rešitev znotraj sedemindvajseterice. Pristopna pogajanja že zdaj ne tečejo po željah Zagreba. Prihodnje dni naj bi odprli tri ali štiri nova poglavja, a jih bodo dve ali samo eno. Nekateri ob tem s prstom kažejo na slovensko predsedstvo, ki da ima drugačen pogled na hitrost hrvaških pogajanj kot Komisija in nekatere druge članice.

TOMAŽ BRATOŽ: Gospod premier, zakaj Hrvaška zamuja, zaradi nas, kot smo slišali, da pravijo v Zagrebu, ali Ircev?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Mislim, da v teh dneh Hrvaško bolj zanima nogomet, vsaj glede na to, kaj se dogaja na zelenici, ampak to bolj za šalo.

Komentiral bi te skrbi; najprej glede negativnega rezultata na Irskem in vpliva zastoja v tem procesu na širitev. Formalno je dejansko tako, kot smo slišali prej s strani nemške kanclerke, da brez nove pogodbe Evropa zelo težko tvega naslednje korake širitve. V tehničnem smislu, oziroma praktično gledano pa to ne bo povzročilo bistvenega zastoja, ker v vsakem primeru ni nobene države kandidatke - pogajata se Turčija in Hrvaška, na datum za začetek pogajanj čaka Makedonija - ki bi lahko vstopila v Evropsko unijo v roku naslednjega leta. Tehnični postopki lahko tečejo naprej in bodo tekli naprej, države se ne bodo nehale pogajati, Komisija ima dovolj administrativnih kapacitet, da ta pogajanja pelje, v roku enega leta pa bo seveda najdena rešitev za nadaljevanje z Lizbonsko pogodbo. To formalno ne bo zaustavilo procesa širitve.

Kar se tiče pa hitrosti pogajanj, so pa ta odvisna predvsem od države kandidatke, ne od Evropske unije ali pa posameznih članic. Tukaj je dovolj pripravljenosti, volje in tudi kapacitet za pogajanje, za zapiranje in odpiranje poglavij. Vsaka država, v tem primeru Hrvaška, pa mora poskrbeti, da zadosti pogojem, tako kot smo jih morali mi ali ostali, ki so vstopali v Evropsko unijo.

TOMAŽ BRATOŽ: Dobro. Poglejva še druge teme. Ta teden ste gostili ameriškega predsednika. O bilateralni nismo slišali kaj dosti - z Georgom Bushem pa sta sestanek na štiri oči celo nekoliko podaljšala. Nam lahko zaupate, o čem sta se pogovarjala?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Kakšnih resnih odprtih bilateralnih vprašanj med Slovenijo in Združenimi državami ni, tako da smo se pogovarjali o širših problemih. Poleg tega seveda smo obvezno pregledali, kje smo tudi, ko gre za gospodarsko sodelovanje, za podpisane sporazume in tisto, kar je običajno rutinski del takšnih bilateralnih pogovorov.

V bistvu je bil najin pogovor priprava potem na vrh, ki sva ga oba vodila - jaz z evropske strani, on pač v imenu Združenih držav - in bilo je nekaj podrobnosti, ki smo jih morali uskladiti. Zelo konkretno pa smo se pogovarjali tudi o nekaterih odprtih vprašanjih v regiji in v odnosih med Združenimi državami in Evropsko unijo - vprašanjih konkretne narave, ki nekatera so bila rešena oziroma so bili tudi doseženi praktični dogovori. Vendar gre za stvari, ki so še v teku in se ne razglajajo, dokler niso »de facto« v praksi potrjena.

TOMAŽ BRATOŽ: Še nekaj domačih zadev. Končuje se predsedovanje, začenja volilna kampanja, nekateri pravijo, da je že v teku. Pri vas, v vaši stranki, ste jo oziroma so jo napovedali po juniju oziroma julija, po izteku predsedovanja. Vse javnomnenjske ankete napovedujejo glavni boj med vašo SDS in Pahorjevo SD. So, recimo, nekakšna ugibanja o koaliciji velikih kakorkoli realna?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Moram vas razočarati. V zadnjih tednih nisem prebral nobene ankete, nimam časa za to. Kot ste sami rekli, se z volilno kampanjo ne ukvarjam. Tudi če bi se želel, za to nimam časa. Najprej bodo svoje povedali volivci na volitvah, potem pa se bo odločalo o koalicijah. Vedno je bilo tako in bo tako tudi zdaj.

TOMAŽ BRATOŽ: Čez dober teden bomo šli na posvetovalni referendum o pokrajinah. Najbolj vprašljiv naj bi bil izid v ogromni Osrednjeslovenski, ki sega vse od Avstrije pa do Hrvaške. Kakšne so, ali pa, ali obstajajo sploh rešitve, če jo volivci, recimo, zavrnejo? Bi to bili dve enoti, se pravi še ena pokrajina več?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Seveda obstajajo rešitve, saj to je posvetovalni referendum. Vsak rezultat je pozitiven, ker iz vsakega rezultata bo vlada, pa seveda tudi Državni zbor, dobil navodilo, kako oblikovati zakon, zato da bo ustregel ljudski volji. Če bodo tukaj volivci zavrnili eno, osrednjo-ljubljansko pokrajino minus glavno mesto, ki ima svoj status, potem bo seveda prišlo do predloga, ki bo to pokrajino razdelil. Ta možnost obstaja, ker smo število zmanjšali. Enostavno bo pač po rezultatih referenduma po posameznih občinah potrebno prebrati odločitve ljudi in na tej podlagi predlagati v zakon novo rešitev.

TOMAŽ BRATOŽ: Hvala lepa za pogovor.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Hvala za vabilo.